

ዳኞች፡- ተሻገር ገ/ሥላሴ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

ነጋ ዱፍሳ

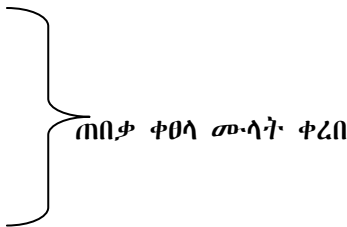
አዳነ ንጉሴ

አመልካች፡-1. አንተነህ መኮንን

2. መንግስቱ ሞላ

3. ንግስት ክበደ

4. ታክለ መንገሻ

ጠበቃ ቀፀላ ሙላት ቀረበ

ተጠሪ፡- የፌዴራል ሥነ ምግባርና ፀረ ሙስና ኮሚሽን አቃቤ ህግ - ዋልተንጉስ ፍቅሬ ቀረቡ

ጉዳዩ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍርድ

ጉዳዩ የሙስና ወንጀልን የሚመለከት ሲሆን ክርክሩ የተጀመረው የአሁኑ ተጠሪ ባሁኑ አመልካቾች እና በሌሎች ሃያ ሰዎች ላይ በፌዴራሉ ከፍተኛ ፍ/ቤት በመሰረተው ክስ መነሻ ነው። የክሱ ይዘትም ባጭሩ ሲታይ አመልካቾችና የስር ሌሎች ሃያ ተከላሾች በወንጀል ሕጉ አንቀጽ 32(1(ሀ)፣ (ለ)) እና በተሻሻለው ልዩ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ አዋጅ ቁጥር 214/1974 አንቀጽ 23(1(ሀ)(ለ)) እና (2) ድንጋጌዎች ስር የተመለከተውን በመተላለፍ በስልጣን ያለአግባብ መገልገል የሙስና ወንጀል ፈፅመዋል ተብሎ ሲሆን የስር ፍ/ቤት የአቃቤ ህግ ማስረጃዎቹን ከሰማ በኋላ የአሁኑን አመልካቾች መከላከል ሳያስፈልጋቸው በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁጥር 141 መሰረት በነጻ አሰናብቷል። በዚህ ብይን የአሁኑ ተጠሪ ቅር በመሰኘት ይግባኝን ለፌዴራሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት አቅርቦ ግራ ቀኙ ከተከራከሩ በኋላ ጉዳዩን መርምሮ የአሁኑ አመልካቾች ድርጊቱን መፈጸማቸውን አቃቤ ሕግ በማስረጃዎቹ አስረድቶ እያለ ምንም መከላከል ሳያስፈልጋቸው በነፃ እንዲሰናበቱ ተብሎ ብይን መሰጠቱ ያላግባብ ነው በሚል ምክንያት የስር ፍ/ቤትን ብይን ሽሮ አመልካቾች ሊከላከሉ ይገባል በማለት ጉዳዩን ለስር ፍ/ቤት መልሶ ልኮላታል። የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም ይህንን የይግባኝ ሰሚ ችሎት ውሳኔ በመቃወም ለማስለወጥ ነው። የአመልካቾች የሰበር አቤቱታ መሰረታዊ ይዘት የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት አመልካቾች ድርጊቱን ስለመፈፀማቸው አቃቤ ህግ በማስረጃዎቹ አስረድቷል በሚል ምክንያት የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት የሰጠውን ውሳኔ መሻሩ ያላግባብ ነው የሚል ነው። አቤቱታው ተመርምሮም የአሁኑ አመልካቾች ከ15% በላይ የዋጋ መረጋጋት ለማድረግ ኤሪክሰን የተባለውን ኩባንያ እንዲያልፍ ጥረት አድርገው ሳይሳካ ቢቀርም የእነሱ ሕገ ወጥ ተግባር በውጭ ግዥ ኮሚቴ ግቡን እንዲመታ ተደርጓል በሚል ጥፋተኛ ናቸው የመባላቸውን አግባብነት ለመመርመር ሲባል ጉዳዩ ለሰበር ችሎቱ እንዲቀርብ ተደርጓል። በዚህም መሰረት ለተጠሪ ጥሪ ተደርጎለት ቀርቦ ግራ ቀኙ በፅሁፍ እንዲከራከሩ ተደርጓል።

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለመልኩ ከላይ የተገለጸው ሲሆን ይህ ችሎትም ጉዳዩን ሲመረምር አስቀድሞ ምላሽ ሊያገኝ የሚገባው አቢይ ነጥብ ሆኖ ያገኘው ጉዳዩ በዚህ ሰበር ችሎት ለመታየት ብቁ ነው ወይ? የሚለው ነው።

ከላይ እንደተመለከተው የአሁኑ አመልካቾች በፌዴራሉ ከፍተኛ ፍ/ቤት የአሁኑ ተጠሪ ከመሰረተባቸው የሙስና ወንጀል ምንም መከላከል ሳያስፈልጋቸው በነፃ ተሰናብተው የነበሩ ሲሆን ይኸው የስር ፍ/ቤት የአመልካቾች በነፃ መለቀቅ ብይን ግን ይግባኙን በተመለከተው የፌዴራሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት ተሸሮ አመልካቾች በስር ፍ/ቤት የመከላከያ ማስረጃ እንዲያሰሙ የተወሰነ ሲሆን ለዚህ ሰበር ሰሚ ችሎት የሰበር አቤቱታ የቀረበውም ይኸው የይግባኝ ሰሚ ችሎት ውሳኔ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ተፈጽሞበታል በሚል ነው።

በመሰረቱ ለዚህ ሰበር ሰሚ ችሎት በኢ.ፌ.ዲ.ሪፕቡሊክ ሕገ መንግስት አንቀጽ 80(3(ሀ)) እና አዋጅ ቁጥር 25/1988 አንቀጽ 10 መሰረት ተለይቶ የተሰጠው ስልጣን በማናቸውም የመጨረሻ ፍርድ ባገኙ ጉዳዮች ላይ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት መፈጸሙ ሲረጋገጥ ይህንኑ ስህተት ማረም ነው። የአቤቱታው አቀራረብ ሥርዓትም በአዋጅ ቁጥር 25/1988 መሰረት ተደንግጓል። በዚህም መሰረት ጉዳዩ ለሰበር እንዲታይለት የሚፈልግ አቤቱታ አቅራቢ ጉዳዩ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት አለበት የሚልበትን ምክንያት በማመልከቻው ላይ ዘርዘርና ጽፎ ማቅረብ ያለበት መሆኑን፣ ከማመልከቻው በተጨማሪ የበታች ፍ/ቤቶችን ውሳኔ ቅጂዎችን በማያያዝ የመጨረሻ ውሳኔ በተሰጠ በዘጠና ቀናት ውስጥ ማቅረብ እንደአለበት አዋጅ ቁጥር 25/1988 አንቀጽ 22 በዘርዘር ይደነግጋል። በዚህ ድንጋጌ መሰረት አንድ የመጨረሻ ውሳኔ ያገኘ ጉዳይ በፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት የሚሰማው አስቀድሞ በሶስት የጠቅላይ ፍ/ቤት ዳኞች የሚሰየሙበት ችሎት ውሳኔው ለሰበር የሚያበቃ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት አለው ብሎ ሲወሰን ነው። በድንጋጌው "የመጨረሻ ውሳኔ" የሚለው ሀረግ የሚያስገነዝበው ለሰበር ችሎቱ የሚቀርቡት ማናቸውም ጉዳዮች የይግባኝ አቀራረብ ስርዓቱን ያጠናቀቁና የመጨረሻ ፍርድ የተሰጣቸው መሆን ያለባቸው መሆኑን ነው። በመሆኑም የመጨረሻ ፍርድ ያላገኘ ጉዳይ ለሰበር ችሎቱ ሊቀርብ የሚችለበት አግባብ የለም።

ወደ ተያዘው ጉዳይ ስንመለስ አመልካቾች የተከሰሱት በሙስና ወንጀል ሆኖ ለጉዳዩ ቀጥተኛ ተፈጻሚነት ያለው የተሻሻለው የፀረ ሙስና ልዩ የሥነ/ሥርዓት እና የማስረጃ ህግ አዋጅ ቁጥር 434/1997 ነው። በዚህ አዋጅ መሰረት የሙስና ክስ የሚመራበት ሥርዓት ተዘርግቷል። አዋጁ ከደነገጋቸው ጉዳዮች አንዱ የይግባኝ መብት ነው። የአዋጁ አንቀጽ 40 የትዕዛዝ ይግባኝን የሚደነግግ ሲሆን ይግባኝ ሊባል የሚችለው በአዋጁ አንቀጽ 36(2) መሰረት በሚሰጥ ውሳኔ ላይ ይግባኝ ለማቅረብ እንደሚቻል የሚደነግግ ሲሆን በአንቀጽ 36(2) መሰረት የሚሰጡ ውሳኔዎች ደግሞ በቅድመ ክስ ዝግጅት ሂደት ፍ/ቤቱ የማስረጃ ተቀባይነትን በተመለከተ በሚነሳ ጥያቄ፣ መደበኛው የክስ ሂደት ከመጀመሩ በፊት ውሳኔ ሊያገኝ በሚገባው በማናቸውም የሕግ ጥያቄ ላይ ስለመሆኑ ድንጋጌው ያሳያል። ይሁን እንጂ አዋጁ አንድ ሰው በሙስና ወንጀል ተከሶ የኮሚሽኑ አቃቤ ሕግ ማስረጃ እንደክሱ ያስረዳ ስለመሆኑ ፍ/ቤቱ አምኖ የመከላከያ ማስረጃ እንዲያቀርብ ትዕዛዝ ቢሰጥ በዚህ ትዕዛዝ ላይ ይግባኝ ለማቅረብ የሚቻል ስለመሆኑ በግልጽ ያስቀመጠው ድንጋጌ የለም። ሆኖም ተጠቃሹ አዋጅ በአንቀጽ 55 ስር የወንጀል ሥነ ሥርዓት ህግ፣ የፍትህ-ብሔር ሥነ ሥርዓት ህግ፣ የወንጀል ህግና ሌሎች አግባብነት ያላቸው ህጎች ከዚህ አዋጅ ጋር እስካልተቃረኑ ድረስ ተፈጻሚነት ይኖራቸዋል በሚል ደንግጎ በአዋጁ አንቀጽ 58 ስር የተሻሩና ተፈጻሚነት የማይኖራቸው ህጎችን ለይቶ ሲያስቀምጥ የፀረ-ሙስና የልዩ ስነስርዓትና

ማስረጃ ህግ አዋጅ ቁ. 236/1993 እንደተሻሻለ መሻሩን፣ ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረኑ ማናቸውም ሌሎች ሕጎች በዚህ አዋጅ ውስጥ በተሸፈኑ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት እንደማይኖራቸው ደንግጓል። ከዚህም መረዳት የሚቻለው በወንጀለኛ መቅጫ ስነ ሥርዓት ሕጉ ላይ የተመለከቱት የይግባኝ አቀራረብ ስርዓትን የሚደነግጉ ድንጋጌዎች ተፈጻሚነት ያላቸው መሆኑን ሲሆን በዚህ ሕግ አንቀጽ 184 እና 185 ስር የተመለከቱት ድንጋጌዎች አንድ ተከላሽ የመከላከያ ማስረጃ እንዲያቀርብ ፍ/ቤቱ በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁጥር 142(1) መሰረት ብይን ሲሰጥ ይግባኝ ለማቅረብ የሚቻል መሆኑን አያሳዩም። ስለሆነም አመልካቾች በጉዳዩ ላይ የፌዴራሉ ከፍተኛ ፍ/ቤት መከላከያ ማስረጃ ሰምቶ በሚሰጠው ውሳኔ ቅሬታ ካላቸው በስርዓቱ መሰረት ለይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት የይግባኝ አቤቱታ በማቅረብ ጉዳያቸው ከታየና የመጨረሻ ፍርድ ካገኙ በኋላ የፌዴራሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት የአቃቤ ሕግን ማስረጃ በተመለከተ በሰጠው ውሳኔ ላይ ጭምር በስርዓቱ መሰረት የሰበር አቤቱታ አጠቃልለው ከሚያቀርቡ በስተቀር ከወዲሁ የመከላከያ ማስረጃ እንዲያቀርቡ በማለት በሰጠው ውሳኔ ላይ የሰበር አቤቱታ ማቅረባቸው ስለሰበር አቤቱታ አቀራረብ የተደነገጉትን ሕጎች ይዘትና መንፈስ ያላገናዘበ በመሆኑ አቤቱታቸው ለሰበር ብቁ አይደለም ተብሎ ሊዘጋ የሚገባው ሆኖ አግኝተናል። በዚህም ምክንያት አመልካቾች በዋናው ጉዳይ ላይ ያቀረቡትን ቅሬታ መመርመር ሳያስፈልግ መዘገቡን ጉዳዩ ለሰበር ብቁ አይደለም በማለት ዘግተናል። አመልካቾች በአቃቤ ማስረጃ ላይ ያላቸውን ሕጋዊ ቅሬታ በስርዓቱ መሰረት በሚያቀርቡት የሰበር አቤቱታ ወደፊት ከማቅረብ ግን ይህ ውሳኔ አያግዳቸውም ብለናል።

መዘገቡ ተዘግቷል፤ ወደ መዘገብ ቤት ይመለስ ብለናል።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ት/ዘ